

GÁBOR ISTVÁN

INGATLANFEJLESZTÉS, VAGY HAGYOMÁNYŐRZÉS

A városi tér átalakulása globálisan felgyorsult, a városi hagyomány utolsó helyei már skanzenként szelfihátterek és albumok, idézetek színterei. Színterek, díszletek a turizmus, korunk mindenhová elszállított fogyasztói forгатagában.

Higgyük el, akik ezekben a városmaradékokba rekedtek, valamennyien minoritások, a globális társadalmak hömpölygése veszi körül, ostromolja őket. A napi tevékenységeik még újra írják ugyanazt a történelmet, melyet elődeik vagy e helyen egykor élők tettek. E szokások, tevékenységek, kézjegyek a városi teret folyamatosan alakítják, de identitását fenntartják, számodra olvashatóvá teszik. Na mit is védenénk?

1. Lassan elmúlnak...

Hát lassan elmúlnak a falak által megidézett történetek. Ki írja le a város történetét, azt a történetet, amely nem fér bele a könyvekbe, amely nem a kuriózumok gyűjteménye, a karácsonyra berobbanó vásárlási frázisok gyöngye, aki nem keresi a hagyomány ezen értékét, ahol az erkölcsi tanulságok csak a nemzedékek, közösségek belső rendjét kívánja időről időre helyreállítani.

Félek, hogy nem lehet ezt a társadalmat már megtalálni. Mindenkit elcipelt a történelem a világ élhetőnek tartott neutrális szegleteibe. Ki maradt itt? A kordésok, a pécek, a kofák, megannyi már nem létező helyi réteg együttese tartotta fenn az amúgy jelentős városi gazdaságot az atlanti parttól a kínai tengerig évezredekken keresztül. A XX. század ezt kettévágta a maga fortélyos alkímiájával. Eleink pedig szépen alkalmazkodtak (vagy eltűntek!) és mára ebből a csoportképből csak a háttér maradt, már ahol nem ragaszkodtak a bombázók a toposzok eltüntetéséhez. Ahol meg porig romboltak, vagy a helyi akaratok újra rakták a történelem falait szigorú állhatatossággal, vagy új élettereket faragtak új társadalmakhoz (micsoda barbár fogalmak!)

1. kép A szerző saját felvétele I. ¹

Most kísérjük a temetőbe az utolsó háborús nemzedéket. Elkoptak a rémmesék, elhallgattak a békeintelmek, és árván itt maradtunk a díszlettel, a Varga utca sarkán még olvashatatlanul áll a fal, amelyen az egykori reklám foltot hagy, az egykori ablakmélyedések kifalazva bombázott törmelékekkel, és az egész nem tudjuk, hogy mit jelent, csak borzadunk a szemét láttán. Nem kötődik a fal senkihez, nem tudod leolvasni a történelem nagyon pontos lenyomatát róla.

Ezért jön a fejlesztő és lakásszámmal, telekárral kalkulál. Másképp, mint a panelkorszak telefonon sulykolt normaértéke. Számolnak, aztán bontanak, mert a hely értékesebb lett egy ideje. Van értéke a távolságoknak, közelségeknek, a levegőnek, az ellátásnak. Nekem hiányzik az érzék és annak mértékegysége, hiányzik valami a számításból. Ki akar már identitást, ki lesz a városi polgár, segéd, kifutó, napszámos, arisztokrata? Kik lesznek az új gazdák,

---

¹ Megjegyzés: Évszám nélkül

az új bejárók, az új nyelvet beszélők, a kapu mögött leskelődők, a bizalmatlanok, az összesűgők, vagy az utcán játszóké?

Ezt leírta Jacques Tati 1958-ban, szépen, szatirikus érzéssel és képein pontosan és olvashatóan.² Mindenki megértette, de nem segített ez semmit, máig azt a fiskális elvet követi a tömeg, hogy többet akar kihozni a jószágból, mint amit az adni képes. Az udvarokon pedig a vad ugar felüti a fejét, várva a boldog vevőt, ki új élettérről álmodik. Felépül a tágas, világos és kényelmes létforma, minden igényt kielégítő komfort, csak a hajnali csendben az udvar műgyepén átsétál egy puhatalpú macska, orrával keresi valamely elődjének érző emlékét.

Nem a falak adják a hagyományt, de jó barátunk, a gondolat ráír ezen falakra. Ha már nem vesszük fel az egykori mecénások, vásári népek, diákok, kalmárok és ügyeskedők, szélhámosság gúnyját, de ne vessünk le mindent ami öreg, ócska. Rimbaud a Delíriumokban magasztalta az „együgyű festmények, szemöldökfa díszek” világát, a cégérek és „bohócvásznak” báját.³ Ezekben kereshetők az ügyetlen és apró kincsek, melyek nem érnek fel a történelem leíró magasztaláig, viszont jelentenek a helyi beszélgetésekről.

2. Ha még most is olvasol, tedd fel a kérdést: hogy lehetünk ezen identitás részei?

Hogy fogunk hazaérkezni, ha nem hívnak ide? Ha bezárják kocsmáinkat, ha a barcelonai turistabusz nem tud bekanyarodni egy utcába, ha az emberek nem kérnek ebből a gazdaságból, akkor a helyi ember hazatér. Az utazók kedve helyett az út cserző, embert próbáló lelke visszafordítja a sokakat, a vendéglátó már bátran köszönti az útonjártót. Nem lesz kedve s szégyennek lecserélni rongyait egy jobbnak vélt világra, a melegvíz és a mozgó olajozott mindennapjaira, a feredők és más tisztálkodók újra divatba jönnek.

Nem változik az emberek hozzáállása, mert ők is csak átutazóban laknak ezekben a homályos udvarokban, ahol a felmelegedő párás dohosnak is mondható földben a törmelék szolgáltatja csak az idő múlását. Kinek kell ez a hely, ahol a levegő a mi városunkhoz méltó módon nem mozdul, csak napszálltakor a városszerkezet által felkínált nagyobb szélcsatornákon, ahol a föld alá kerül és alaposan megtapossa a munkagép az időt és az csak ezeken a pá-

---

² JACQUES TATI 1958. Megjegyzés: Nagybácsim (Mon oncle) francia - olasz film

³ Lásd bővebben: <https://canadahun.com/blogbejegyzes/arthur-rimbaud-del%C3%8Drimumok-a-sz%C3%B3alk%C3%ADmi%C3%A1ja-dal-a-legmagasabb-toronyr%C3%B3l-%C3%89hs%C3%A9g.6068/> Az oldal utolsó megtekintése: 2019. XII. 10.

rákon keresztül üzen nekem: feledj, ami nincs leírva nem is volt! Nem mihozzánk jár már az utazó, ott van a félhold által bezárt helyek történelme, minden feledésével, így az őslakosok is csendben átadják a helyüket az új és számító polgárnak, aki beárazza a maradékainkat, befűvesíti a szabad teret, a port maga alá gyűrő házak körül. De a pára nyári hajnalokon a macskákat megbolondítja, hogy aztán egyedül maradjanak a múlt egyedüli diszkrét olvasói.

Ingatlanbefektetés mindig is volt, és lesz is. Ha a város élni akar, hát gyarapodnia kell. Ilyen falánk jószág! Egymást váltják a gazdák, ki kevésbé, ki annál inkább szeret olvasni, vagy éppen számolni. A befektető távol tartja magát az udvartól, ezért hamar változik a szövet, a lépték és új lakosok a világon mindenütt a saját legitimációjukért harcolnak, ha kell a történelmi kliséket is alkotnak maguknak ehhez. A hamisság cinkos mosolya már lebontja az évszázadok repedésekkel tarkított falait, idő kérdése, hogy ezek a hazug – mindenkit ámító, egymást kiszorító álközössége körülbástyázza magát a vintázsok székeivel, asztalaival és más üres díszekkel. Az olvashatatlan káosz segít az elbontásban. Ódon hangulat? Az emberek ott a fotókon, díszletként feszítő helyiek nem tudják hová tévedtek.

3. Ki segít ezen a néhány emberen?

*„Készítik mohasivatagban
békén a szép mennyezetet,
melyre majdan
fest a város ál eget.”⁴*

A költő ácsai szelíden váltják át a világodat, figyeled az ablakból, majd a függöny int. A gyár ráépült egy hajdani templomra, ha kutatod, megtalálod együgyű formáinak töredékeit, de nem nálunk, hol mindez láthatatlanul a föld alá vetve ázik. Kié hát ez a város?

Egyszer gyermekkoromban egy nyári délután az imaház előtt egy hajlott bácsika kísértaltatott egy tyúkot legeltetni a fűre. A lábára egykori ruhából hasított színes és mintás vászonszalag volt kötve, hogy ne vassa el a lábszárát, a szalagot meg kendermadzaghoz kötötték,

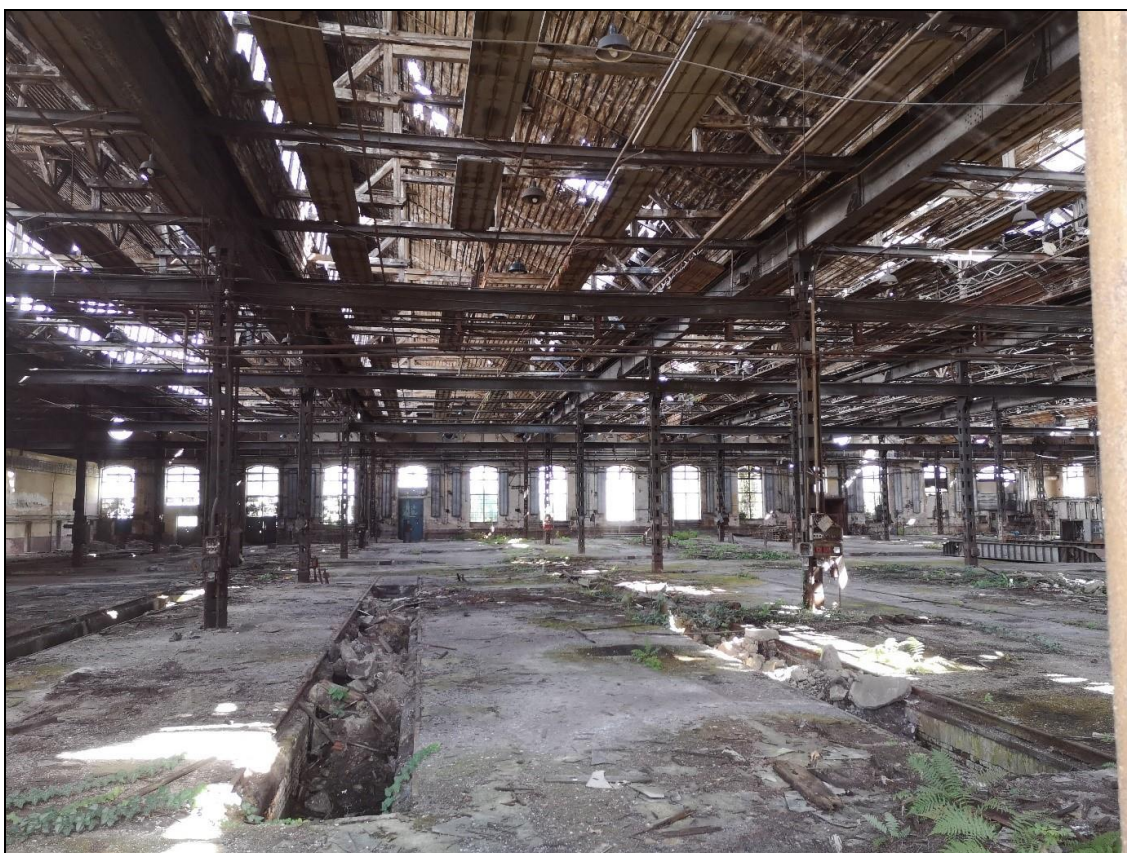
---

⁴ ARTHUR RIMBAUD Részlet: Delíriumok A szó alkímiája. – fordította: Rónay György. Lásd bővebben: <https://canadahun.com/blogbejegyzes/arthur-rimbaud-del%C3%8Drimumok-a-sz%C3%B3-alk%C3%ADmi%C3%A1lja-dal-a-legmagasabb-toronyr%C3%B3l-%C3%89hs%C3%A9g.6068/> Az oldal utolsó megtekintése: 2019. XII. 10.

úgy engedték ki a hajlott hátú embert legeltetni. A tyúk néha meg-megrángatta a pórázt, de kedves-bárgyún lépkedett az elvadult gyepen, azon, melyen a labda laposan csak igen lassan gurult tova a lábak között. Az ideológiák gyermeknevelő hintája, a forgó, meg a libikóka nyikorogva forgott a rozsdás tengelyen, a kovácsoltvas kapu mögötti átláthatatlanul titokzatos dzsungelbe betekinteni is félelmetes volt. A mellette álló, villaszerű tömeg karakteradó emeleti utcai erkély balusztrádjai a maguk ürességével együtt hullottak le a feledésbe. Senki nem hiányolja a nagy és aránytalan oromról. Ezek a topográfiai érték helyek hiányoznak a jelenből, nem adhat választ a folyamatos átalakulás sem, mert nyomtalanul a feledés homálya vitte el ezen városi sarkot, mintahogy az imaház eklektikus polgárház arányú homlokát is. A mindent elfedő nylon időtállóknak hitt örökanyaga mindent leönt, és eltakarja a történetet.

Lenne, egy-két gondolatom ahhoz, hogy az utcavonalakra rótt új életek és ormóttan hivalkodások helyett a levegőkeresők, léleksóvárok is rajzolhassanak a városszövet maradákaiban.

2. kép A szerző saját felvétele II. ⁵

⁵ Megjegyzés: Évszám nélkül

A drámai fogyatkozás mellett felüti a fejét az elmúlás színpadi forgóján egy képtelen lehetőség. A temetőkön fogyatkozó emlékezők egyre szomjasabban ülnek neki a már nem fájó emlékezésnek, szétválík a közösség emlékhhasználó, vagy lelakó része, az olvasó, emlékező, vagy nem merengő része. Vajon ki kalapálja ki a vasat, ki ért ehhez a cipőhöz? Ki akar ott maradni, csökönýösen és egyszerűen szó nélkül? Szeretettel gondolunk ezekre a kevesekre. Mivel tudom segíteni őket?

Forrásjegyzék

NAGYBÁCSIM – MON ONCLE

1958   JACQUES TATI: Francia - Olasz film.

Irodalomjegyzék

ARTHUR RIMBAUD

(é. n.)   *Delíriumok. A szó alkímiája.* – fordította: RÓNAY GYÖRGY. Lásd még:
<https://canadahun.com/blogbejegyzes/arthur-rimbaud-del%C3%8Driumok-a-sz%C3%B3-alk%C3%ADmi%C3%A1ja-dal-a-legmagasabb-tonyr%C3%B3l-%C3%89hs%C3%A9g.6068/> Az oldal utolsó megtekintése: 2019. XII. 10.

Képjegyzék

A SZERZŐ SAJÁT FELVÉTELE I.

(é. n.)   GÁBOR ISTVÁN Magánarchívuma.

A SZERZŐ SAJÁT FELVÉTELE II.

(é. n.)   GÁBOR ISTVÁN Magánarchívuma.

